

Helena Sojka-Masztalerz
Uniwersytet Wrocławski
ORCID [0000-0001-8225-2735](https://orcid.org/0000-0001-8225-2735)

Aneks 1

Zawartość inwentarzy. Zasady transliteracji i transkrypcji. Pisownia obcych nazw własnych. Odmiana nazwisk i imion obcych

Aneks składa się z czterech części.

W części pierwszej omawiamy zawartość i układ poszczególnych kolumn Inwentarza opisu 5: *Sprawy osobowe grona profesorskiego i urzędników Zespołu 26: Lwowskiego Królewskiego Uniwersytetu im. Franciszka I (1817–1918) oraz Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (1919–1939)*, natomiast w części drugiej układ Inwentarza opisu 1: *Sprawy osobowe pracowników Zespołu P-119*. Obydwa inwentarze zostały sporządzone na podstawie dokumentów archiwalnych przechowywanych w dwóch lwowskich archiwach. Zespół 26 znajduje się w Państwowym Archiwum Obwodu Lwowskiego (DALO), a Zespół P-119 w Archiwum Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki (ALNUIF)¹.

W części trzeciej omawiamy zasady transliteracji, a w części czwartej zasady transkrypcji nazwisk i imion przyjęte zarówno w monografii, jak i w dwóch wymienionych wyżej inwentarzach. Część czwarta dotyczy odmiany nazwisk i imion.

¹ Autorami poszczególnych kolumn w Inwentarzu z DALO są: A i B – archiwiści DALO, C i D – Bartosz Juszcak, Helena Sojka-Masztalerz, E, F, G – Helena Sojka-Masztalerz, H – archiwiści z Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego: Łukasz Nakoneczny, Dawid Nyczka, Grzegorz Przybysz, I – Rafał Raczyński. Autorami poszczególnych kolumn w Inwentarzu z ALNUIF są: A, B i E – kierownik ALNUIF Wasyl Herun, C i D – Bartosz Juszcak, Helena Sojka-Masztalerz, kolumn: F, G – Helena Sojka-Masztalerz, H – archiwiści z Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego – Łukasz Nakoneczny, Dawid Nyczka, Grzegorz Przybysz, I – Rafał Raczyński. Weryfikacji całości dokonała Helena Sojka-Masztalerz.

Część I. Sprawy osobowe grona profesorskiego i urzędników Zespołu 26. Charakterystyka inwentarza

Prezentowany inwentarz, nazwany przez nas Inwentarzem DALO 2024, został stworzony na podstawie inwentarza sporządzonego w DALO w 1967 r. i uzupełnionego o noweteczki osobowe w 1969 r. (dalej jako Inwentarz DALO 1967). Zweryfikowano go pod względem ilościowym zgodnie ze stanem na rok 2024 oraz dodano jednostki archiwalne nieuwzględnione w Inwentarzu 1967. Porównano go z opisem 5 zamieszczonym w tomie 2 *Inwentarza akt wydziałów i studiów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie do roku 1939*² (oprac. i podał do druku J. Wołczański, Kraków 2010, dalej jako Inwentarz Wołczańskiego) i pozostawiono wprowadzone w nim oznaczenia literowe, których nie ma w Inwentarzu z 1967 r.

W Inwentarzu DALO 2024, tak jak we wcześniejszych dwóch inwentarzach, tzn. Inwentarzu 1967 i Inwentarzu Wołczańskiego, zrezygnowano z pełnego opisu typu „Лично дело профессора Козловского Леона” (pol. Sprawa osobowa Kozłowskiego Leona) (spr. 891) lub „Лично дело служащего Бабского Яна” (pol. Sprawa osobowa urzędnika Babskiego Jana) (spr. 41), sprowadzając formy występujące w przypadkach zależnych do postaci mianownika. Było to podyktowane po pierwsze względami praktycznymi: możliwością łatwiejszego przeszukiwania. Po drugie wyeliminowało trudności w utworzeniu formy podstawowej zwłaszcza nazwisk, m.in. zakończonych na *-o*, *-e*, *-a* typu: *Stefko*, *Bobelo*, *Dygdala*, zakończonych na *-ek*, np. *Akielaszek*, zakończonych na *-ów* typu *Adamów*. Mieli z tym problem również archiwiści w DALO, stąd np. warianty nazwisk *Stefko // Stefek Zofia* (spr. 1816) w opisie na okładce teczki osobowej.

Inwentarz DALO 2024 składa się z kolumn A–I.

W kolumnie A podano numer teczki osobowej (sprawy), który zgodny jest z informacją podaną na okładce danej jednostki archiwalnej. Istnieją trzy rodzaje zapisu: sam numer, np. 1, zapis ze znakiem podkreślenia i literą, np. 1_a, oraz zapis numeru z literą bez znaku podkreślenia, np. 304a.

Wyjaśnienia wymagają dwa ostatnie zapisy: np. 1_a oznacza, że pod tym numerem znajduje się teczka osobowa, która została dodana przez archiwistów DALO w trakcie weryfikacji opisu 5. Z kolei zapis np. 304a oznacza tylko odesłanie do innej teczki. Oznaczenia literowe zostały nadane przez archiwistów DALO w trakcie porządkowania dokumentów w ramach powiązania nazwiska z jednej teczki z nazwiskiem, np. panińskim, w tezcze innej. W kolumnie A dodano informację tylko o numerze teczki z odsyłaczem: zobacz (skrót: po rosyjsku см., po polsku zob.); tę informację powtórzono przy

² Opis 5 zamieszczony w *Inwentarzu akt wydziałów i studiów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie do roku 1939* zawiera liczne błędy, m.in. literówki, przestawienia, ruszczenie nazwisk i imion.

nazwisku w kolejnych trzech kolumnach. Oznaczenia literowe a oraz b, zapisane łacinką, są w oryginale oddane cyrylicą.

Niektóre numery odsyłają do innej teczki osobowej, mimo że nie ma na nich oznaczenia literowego, np. spr. 404 (*Hermansdorfer Julia*) zob. 1456 (*Paluch-Hermansdorfer*) i odwrotnie spr. 1456 (*Paluch-Hermansdorfer*) zob. 404 (*Hermansdorfer*). Taka informacja jest podawana po to, aby łatwiej odnaleźć właściwą teczkę (np. gdy jest znane tylko nazwisko panięskie lub odmężowskie, a dokumenty wystawione są na obydwa nazwiska). Niekiedy są też podane odsyłacze do nazwisk zapisanych na okładce, np. raz błędnie, a za drugim razem poprawnie i odwrotnie, np. spr. 1562 (*Prudżianowski*) zob. spr. 169 (*Budżianowski*), spr. 982 (*Król*) zob. spr. 973 (*Krill*), spr. 283 (*Wojtowicz*) zob. spr. 318 (*Wójtowicz*). Niejednokrotnie niepoprawny zapis wynika z nieznamości języka polskiego i/lub różnych zapisów w samych dokumentach archiwalnych.

W przypadku numerów teczek od 2262 do 2309 (tzw. sprawy emerytalne) dodatkowo sporządzono odsyłacze do numerów teczek (jeżeli takie były), z którymi bezpośrednio się łączą, np.teczka numer 2272 (*Kalina Maria*) ma odesłanie do teczki numer 779 (*Antoni Kalina*), ponieważ Maria Kalina była żoną Antoniego.

W kolumnie B znajdują się także informacje o odnalezionych teczkach osobowych, które zostały dołączone (aby zachować układ alfabetyczny) do teczek już istniejących. Są to cztery sprawy: Popielski Bolesław: spr. 1539 (+ 1213_a), Porębowicz Edward: spr. 1544 (+ 1200_a), Sierpiński Wacław: spr. 1723 (spr. 1347_a), Stark Marcei: spr. 2158 (+ 774_a).

W kolumnie B podano również informacje o braku (zaginięciu) spraw, których przez cały okres digitalizacji nie udało się odnaleźć mimo usilnych starań pracowników DALO. Jeżeli się znajdują, zostaną zdigitalizowane i dodane do Inwentarza DALO 2024.

Ponadto poprawiono pomyłkę istniejącą w Inwentarzu Wołczańskiego, w którym błędnie zapisano oznaczenia literowe 1153a oraz 1153b. Z tego powodu w Inwentarzu DALO 2024 są przestawione te dwie teckki: najpierw jest litera b, dopiero po niej a (z zachowaniem układu według alfabetu rosyjskiego).

W kolumnie C podano zapis nazwiska i imienia alfabetem rosyjskim lub ukraińskim w takiej wersji, w jakiej figuruje na okładce jednostki archiwalnej, w układzie według alfabetu rosyjskiego od spr. 1 do 2261 oraz od spr. 2262 do 2309 (tzw. sprawy emerytalne). W związku z tym zapis ten odbiega częściowo od zapisu w Inwentarzu DALO 1967 oraz w Inwentarzu Wołczańskiego, które zostały sporządzone tylko po rosyjsku.

W kolumnie C cyrylicą zapisano większość imion w brzmieniu polskim, np. *Юзеф* (*Józef*), *Ян* (*Jan*), *Казимеж* (*Kazimierz*) lub z końcówkami rosyjskimi, np. *Антоний* (pol. *Antoni*), *Зофия* (pol. *Zofia*), ale zdarzają się odstępstwa. Podano na przykład imiona w wersji niemieckiej w zapisie fonetycznym: *Фридрих* (niem. *Friedrich*, spr. 73), *Франц*

(niem. *Franz*, spr. 443) albo imiona francuskie spolszczone, np. *Андрей* (franc. *André*, spr. 1134) lub zapisane fonetycznie *Жан Кльод Андре* (franc. *Jean Claude André*, spr. 1968).

Z kolei nazwiska męskie zakończone na *-ski*, *-cki* otrzymały rosyjskie końcówki *-ский*, *-цкий*, np. *Балицкий* (pol. *Balicki*, spr. 51) lub ukraińskie *-ський*, np. *Грушевський* (pol. *Hruszewski*, spr. 510), zaś nazwiska żeńskie *-ская*, *-цкая*, np. *Глуховская* (pol. *Głuchowska*, spr. 442). Pozostałe nazwiska w kolumnie C zachowały w zapisie właściwości fonetyczne zbliżone do oryginału bez względu na ich pochodzenie, np. *Батлер* (*Butler*, spr. 73), *Гекк* (*Heck*, spr. 388), *Суру* (*Souyris*, spr. 1840).

Okładka teczki osobowej jest wtórna w stosunku do znajdujących się w niej dokumentów, niemniej figurujący na niej opis stanowi podstawę do identyfikacji danej jednostki, dlatego dla dokumentów z DALO przyjęto zasadę, że nazwisko i imię na okładce jest nazwą jednostki archiwalnej. Niektóre opisy zostały sporządzone bardzo dawno (co widać po stanie okładki), nieliczne dokumenty opisano współcześnie już tylko po ukraińsku. Działo się tak wówczas, gdy okazywało się, że dokumenty dotyczące danej osoby znajdują się w kopercie lub teczce papierowej, na której nie było nazwiska i/lub numeru. Cyfrowy katalog z interaktywnymi linkami odzwierciedla tę dwujęzyczność.

W kolumnie C zachowano wcześniej sporządzony zapis (mimo braku konsekwencji w zapisie) na danej okładce, przykładowo: dwa imiona po nazwisku (spr. 92), trzy imiona po nazwisku (spr. 101), trzy nazwiska (spr. 632), przyimek *von* oznaczający szlachectwo przed nazwiskiem (spr. 221) lub herb, np. *Habdank* (spr. 622), warianty nazwisk (spr. 543), a także dwa nazwiska różnych osób (spr. 195). Czasami stosowano szyk przestawny nazwisk dwuczłonowych, np. najpierw nazwisko odmężowskie, a po nim nazwisko panieńskie (spr. 765), lub nazwisk dotyczących mężczyzn (spr. 246). W Inwentarzu DALO 2024 tylko w jednym przypadku zrezygnowano z podawania nazwiska zakończonego na *-anka* (spr. 919).

W kolumnie D podano transliterację nazwiska (nazwisk) oraz imienia (imion) w takiej wersji, jaka występuje w kolumnie C (zob. cz. IV).

W kolumnie E zapisano nazwiska i imiona, stosując alfabety oparte na piśmie łaćcińskim. Zapis ten odpowiada zapisom w kolumnie C, tzn. nie dodawano żadnych dodatkowych elementów, np. *Sadyk Bej* zamiast pełnego brzmienia imienia i nazwiska *Agabekzadeh Bej Sadyk Mohammed* (spr. 1682) albo *Longchamps Roman* zamiast *Longchamps de Bérier Roman* (spr. 1096), ale nie podano w tej kolumnie zapisu wariantów nazwiska (spr. 543), które były w kolumnach wcześniejszych (na warianty przeznaczono kolumnę F).

W celu ujednoczenia zapisu zrezygnowaliśmy jedynie z drugiego i trzeciego imienia, które były podawane w kolumnach wcześniejszych. Za wersję podstawową imienia i nazwiska uznaliśmy tę, która widnieje na okładce jednostki archiwalnej, nawet jeżeli w literaturze przedmiotu imiona czy nazwiska tych osób funkcjonują współcześnie

w innej wersji lub jako wariant (warianty), np. *Wierczyński-Vrtel Stefan* (spr. 246) zamiast *Vrtel-Wierczyński Stefan*, *Bazylów Ludwik* (spr. 48) zamiast *Bazyłow Ludwik*, *Piechorski Karol* zamiast *Piechórski Karol* (spr. 1493).

Kolumny: F, G, H, zostały stworzone dodatkowo, aby ułatwić odbiorcy wyszukiwanie pożądanego dokumentu.

W kolumnie F wpisano wariant (warianty) nazwiska występujące w danej jednostce archiwalnej i różniące się od wersji podstawowej (podanej w kolumnie E). Są to niejednokrotnie nazwiska zniemczone, np. *Hanusch* (spr. 365) lub występujące w połączeniu z tytułem szlacheckim, np. *Ritter von Hlubek* (niem. *Ritter*) albo przyimkiem *von*, np. *von Halban* (spr. 365), tytułem *graf* lub *hrabia* *Dzieduszycki* (spr. 570) ewentualnie francuskim rodzajem *de*, np. *Babel de Fronsberg* (spr. 40). Mogą to być również nazwiska podwójne, z których jedno było pierwotnie imieniem, lecz tradycyjnie łączono je z nazwiskiem, tak że z czasem stało się nazwiskiem dwuczłonowym, np. *Robertson Butler* (spr. 73), albo nazwiska panieńskie używane przed zamążpójściem oraz nazwiska po mężu niepisane z łącznikiem, np. *Bieńkowska Wrabec* w wersji podstawowej (spr. 101), ale jako wariant w postaci dwóch samodzielnych nazwisk (np. *Wrabec, Bieńkowska*). Podano także błędne realizacje wynikające z niezastosowania polskich liter diakrytyzowanych, np. *Gawinska* (zamiast *Gawińska*, spr. 330) lub *Zejmo-Zejmis* (zamiast *Żejmo-Żejmis*, spr. 663) albo opuszczenia litery, np. *Hisig* (zamiast *Haisig*, spr. 340). Występowanie wariantów nazwisk może wynikać także z chęci polszczenia, np. *Waygiel//Wajgiel* (spr. 196), *Mergel//Mergiel* (spr. 1245) lub podawania wersji oryginalnej, np. *Hanuš* (spr. 365) albo *Koniř//Koniř* (spr. 911).

W kolumnie G podano nazwę stanowiska piastowanego przez daną osobę na Lwowskim Królewskim Uniwersytecie im. Cesarza Franciszka I (1817–1918) i/lub na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie (1919–1939) i/lub tytuł naukowy i/lub jedną z dziedzin nauki, którą uczony się zajmował. Informacje dotyczące tytułu naukowego i/lub stanowiska pracownika naukowego pochodzą w większości z opisu jednostki archiwalnej znajdującego się na okładce teczki. W opisie jednostek archiwalnych dotyczących kobiet zastosowaliśmy feminitywy (np. asystentka, lektorka, demonstratorka, woźna, dozorczyń), które nie występują na okładce, ale pojawiają się (choć niekonsekwentnie) w dokumentach. Jeżeli informacji o tytule, stanowisku itp. nie było, ustalono ją na podstawie dokumentów w danej jednostce archiwalnej. Ponieważ zapisy nie były konsekwentne: np. asystent starszy//asystentka starsza, asystent młodszy//asystentka młodsza (zmieniało się to bowiem na przestrzeni lat i tę zmianę dokumenty odzwierciedlają), zrezygnowaliśmy z tych przymiotników. W kolumnie G po ukośniku znajdują się informacje dotyczące dziedzin nauki pochodzące z teczki osobowej. Ponieważ celem dodania tej kolumny do Inwentarza DALO 2024 było zapewnienie możliwości szybkiego przeszukiwania i wstępnej weryfikacji dziedzin, więc jej nie rozbudowaliśmy, co nie stoi na przeszkodzie, aby na

podstawie tego Inwentarza poszerzać ją w przyszłości i dopisywać inne dziedziny. Podano nazwy dyscyplin, m.in. nauk prawnych, nauk ścisłych czy nauk medycznych w większości bez szczegółowego podziału na dyscyplinę. Szczegółowiej opracowano nauki humanistyczne. Do wyrazu *filologia* dodano przymiotniki precyzujące, np. *polska, romańska, ukraińska* zgodnie z tytułami poszczególnych rozdziałów w monografii.

W przypadku pracowników administracji na okładce podawano ogólną nazwę rosyjską *служащий* (pol. *urzędnik, pracownik*), którą doprecyzowaliśmy, wskazując zajmowaną posadę (np. woźnego, dozorcę, mechanika, położnej, pielęgniarki itp.) lub miejsce pracy (zwłaszcza w przypadku pracownika kwestury, kancelarii, biblioteki, archiwum itp.). Jeżeli dana osoba pracowała na uniwersytecie dłużej i zajmowała w tym czasie różne stanowiska lub nie można było ustalić jakie z powodu małej ilości dokumentów, zazwyczaj podawaliśmy nazwę bardziej ogólną, np. *śługa pomocniczy/śługa pomocnicza*. W przypadku urzędników podano stanowisko lub miejsce pracy. Czasami były to pojedyncze etaty i nazwa danego stanowiska występowała tylko raz (np. *ksiązkowa*, spr. 2219) lub dwa (np. *posługaczka*, spr. 106; spr. 1496) w całym inwentarzu, a niejednokrotnie osoba zmieniała stanowisko pracy, to podawaliśmy nazwę bardziej ogólną, aby łatwiej było przeszukiwać inwentarz, np. *kwestura, sekretariat, biblioteka*.

W wyjątkowych sytuacjach, jeżeli nie można było ustalić danych, np. z braku teczki osobowej lub niewystarczających danych w tezcze osobowej, sygnalizowaliśmy to znakiem zapytania.

Nie podano żadnych nazw stanowiska w przypadku teczek od numeru 2262 do 2309, ponieważ są to tzw. sprawy emerytalne i odnoszą się do małżonków, ale same nie mają bezpośredniego związku z pracą na uniwersytecie.

Kolumna G służy do szybkiego przeszukiwania jednostek archiwalnych ze względu na stanowisko, tytuł naukowy oraz dziedzinę nauki.

Przeszukiwanie dokumentów może odbywać się także ze względu na daty skrajne: kolumna H. Pierwsza data oznacza dokument najwcześniejszy, natomiast data końcowa dokument najpóźniejszy, jaki występuje w danej jednostce archiwalnej. Pozwala to doprecyzować czas zatrudnienia danej osoby na lwowskiej uczelni, a niejednokrotnie także wskazać okres, w której żyła.

Kolumna I zawiera link, za pomocą którego można otworzyć daną jednostkę archiwalną i przeglądać dokumenty. Daje to możliwość dostępu do całego opisu 5 Zespołu 26 bez ograniczenia zasobu tylko do humanistyki. Jest to jedna z możliwości korzystania z zasobu archiwalnego tego opisu, poza dostępem do konkretnych linków podanych w trzynomowej monografii (przy opisie poszczególnych dziedzin z zakresu humanistyki) oraz dostępem do Archiwum Cyfrowego Uniwersytetu Wrocławskiego przez stronę <https://archiw.uwr.edu.pl>.

Większość zdigitalizowanych dokumentów z DALO to jeden skan, lecz dwie karty (verso i recto), jedynie w przypadku dużych formatów (np. dyplomów doktorskich) lub okładek albo metryczek archiwalnych jest to jedna karta.

Część II. Sprawy osobowe pracowników Zespołu P-119. Charakterystyka inwentarza

Inwentarz ALNUIF 2024 został sporządzony na podstawie dwóch inwentarzy: pierwszego sporządzonego w latach 70. XX w. przez archiwistów w języku rosyjskim oraz drugiego sporządzonego przez kierownika ALNUIF w języku ukraińskim (proces tworzenia całego inwentarza nie jest jeszcze zakończony, dlatego w pierwszej kolumnie podano nowe numery, pod którymi będzie można po zakończeniu prac szukać tych jednostek). Inwentarze te zweryfikowaliśmy z opisem na poszczególnych teczkach osobowych, a następnie przygotowaliśmy Inwentarz ALNUIF 2024 i tecki do cyfryzacji. Tak jak w przypadku Inwentarza DALO 2024 zrezygnowaliśmy z pełnego (łącznie z podaniem np. imienia odojcowskiego) opisu typu: „Лично дело профессора Рыбки Евгена Владиславовича” (pol. Sprawa osobowa profesora Rybki Eugeniusza Władysławowicza) (spr. 163) lub „Лично дело Харевиц Люции Янович” (pol. Sprawa osobowa Charewicz Łucji Janowicz) (spr. 197). Tak jak napisano powyżej było to podyktowane względami praktycznymi: możliwością łatwiejszego przeszukiwania i wyeliminowało trudności w utworzeniu formy podstawowej nazwiska i imienia.

Inwentarz składa się z dziewięciu kolumn: A–I.

W kolumnie A podano nowy numer archiwalnyteczki osobowej. Nie jest on jeszcze używany, ponieważ cały Zespół P-119 jest w trakcie weryfikacji i do opisu 1 dodawane są tecki osobowe z innych opisów (z tego też wynika brak zachowania kolejności numeracji). W poszukiwaniu pożądaných dokumentów obecnie obowiązuje numer z kolumny B – „dawny numer tecki osobowej” i on też znajduje się na zdigitalizowanych teczkach, które składają się na Inwentarz ALNUIF 2024. Pięć teczek osobowych ma oznaczenia literowe ze znakiem podkreślenia i one znajdują się na końcu kolumny B. Są to: 125_a, 157_a, 189_a, 514_a, 996_a.

Numerom w kolumnie B odpowiadają nazwiska i imiona w kolumnie C zapisane po rosyjsku lub ukraińsku. Nie są one podane w układzie alfabetycznym, lecz porządkowane według numerów.

W kolumnie D podano transliterację nazwiska i imienia, które wystąpiły w kolumnie wcześniejszej.

W kolumnie E znajduje się zapis nazwiska i imienia po ukraińsku, a w kolumnie F odpowiedni po polsku. Jeden i drugi zapis jest właściwy dla danego języka.

W kolumnie F spolszczono tylko zakończenia nazwisk ukraińskich i rosyjskich, natomiast imiona pozostawiono w wersji oryginalnej, np. *Polanski Jurij* (ukr. *Полянський Юрій*), *Werhanowski Wołodymyr* (ukr. *Вергановський Володимир*). Szczegółowe zasady transkrypcji zostały podane w dalszej części aneksu.

Tak jak w Inwentarzu DALO 2024 w kolumnie G podano nazwę stanowiska piastowanego przez daną osobę przede wszystkim na Lwowskim Państwowym Uniwersytecie im. Iwana Franki w latach 1939–1941, a następnie (jeżeli w dokumentach z lat 1939–1941 nie wskazano) nazwę stanowiska zajmowanego we wcześniejszym okresie pracy na uczelni (jeżeli w teczce zachowały się dokumenty z tego okresu). Po ukośniku podano w przypadku pracowników naukowo-dydaktycznych tytuł naukowy i/lub dziedzinę nauki, którą się zajmowali na uczelni (numery 1–674, 125_a, 157_a, 189_a, 514_a, 996_a), a w przypadku pracowników administracji nazwę stanowiska lub miejsce pracy (numery 839–1436). W razie wątpliwości co do stanowiska zajmowanego przez daną osobę lub przyporządkowania jej do danej dyscypliny nauki zasygnalizowano to znakiem zapytania. Niejednokrotnie wynikało to z braku informacji w jej teczce osobowej.

W kolumnie H podano daty skrajne dokumentów, tzn. od najwcześniejszego do najpóźniej stworzonego (datowanego) dokumentu. Mimo że te czki w Inwentarzu ALNUIF 2024 dotyczą lat 1939–1941, czasami znajdują się w nich dokumenty z lat wcześniejszych, dlatego też – zgodnie z praktyką archiwalną – wykazano to w tym inwentarzu.

Kolumna I zawiera link, za pomocą którego można otworzyć daną jednostkę archiwalną i przeglądać dokumenty. Tak jak w przypadku Inwentarza DALO 2024 również Inwentarz ALNUIF jest dostępny w Archiwum Cyfrowym Uniwersytetu Wrocławskiego przez stronę <https://archiw.uwr.edu.pl>.

Część III. Pisownia nazw własnych: transliteracja oraz transkrypcja nazwisk i imion

Pisownia nazwisk i imion obcych jest bardzo skomplikowana, dlatego też pokrótce omówiliśmy zasady przyjęte w monografii oraz w inwentarzach.

1. Transliteracja słowiańskich alfabetów cyrylickich

Zasady transliteracji zastosowane w Inwentarzu DALO 2024 oraz w Inwentarzu ALNUIF 2024 oparte są na Polskiej Normie PN-ISO 9 obowiązującej od 1 lutego 2000 r.: *Transliteracja znaków cyrylickich na znaki łacińskie. Języki słowiańskie i niesłowiańskie*.

Większość opisu teczek osobowych została sporządzona w języku rosyjskim, tylko pojedyncze te czki osobowe opisu 5 oraz opisu 1 sporządzone zostały w języku ukraińskim (por. opis kolumny C). Transliteracja znaków cyrylickich alfabetów słowiańskich (w tym

dla rosyjskiego i ukraińskiego) na znaki łacińskie jest taka sama, ale uwzględnia specyficzne znaki dla danego języka, np. literze [i] w alfabecie ukraińskim odpowiada w transliteracji litera [i].

2. Transkrypcja słowiańskich alfabetów cyrylickich

Zastosowana w Inwentarzu DALO 2024 oraz w Inwentarzu ALNUIF 2024 transkrypcja jest zgodna z uchwałami Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk z 20 stycznia 1956 r., opublikowanymi w *Pisowni polskiej* (Wrocław 1957) i podanymi w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN* pod red. E. Polańskiego³.

W każdym z inwentarzy zastosowano jednak różne rozwiązania.

W Inwentarzu DALO 2024 nie zmienialiśmy zasady przyjętej wcześniej przez archiwistów przy sporządzaniu Inwentarza 1967, pozostawiając imiona w wersji zapisanej na okładkach poszczególnych teczek (w przeważającej większości w polskim brzmieniu). Tylko jedno imię było zapisane po ukraińsku, ale nie zastąpiliśmy go polskim odpowiednikiem (spr. 510).

Inaczej postąpiliśmy w przypadku Inwentarza ALNUIF 2024. Przyjęliśmy zasadę polszczenia tylko zakończeń nazwisk ukraińskich oraz rosyjskich, np. nazwiska ukraińskie zakończone na: *-ський, -цький* otrzymują zakończenia *-ski, -cki*, np. *Полянський – Polanski*, nazwiska ukraińskie zakończone na *-ий (-ii)* otrzymują polskie zakończenie na: *-y*, np. *Мудрий – Mudry*, na *-ць* otrzymują zakończenie na *-ć*, np. *Куровець – Kuroweć*. Imiona pozostawiliśmy w wersji oryginalnej, np. ukr. *Володимир – Wołodymyr*, ukr. *Олександр – Ołeksandr*.

Szczegółowe zasady polszczenia innych zakończeń nazwisk ukraińskich i rosyjskich, a także odmiany tych nazwisk i imion podano w części IV aneksu.

Aby zachować jednolity zapis w monografii oraz w inwentarzach zastosowaliśmy następujące rozwiązanie. We wszystkich artykułach problemowych nazwiska ukraińskie otrzymują polskie zakończenia i odmieniane są tak jak nazwiska polskie. Jednak przy pierwszym przywołaniu danego nazwiska (jeżeli występuje ono tylko w Inwentarzu ALNUIF): zapisujemy wersję spolszczoną, np. *Studynski*, oraz podajemy zapis oryginalny, ukr. *Студинський*.

Jeżeli nazwisko występuje nie tylko w Inwentarzu ALNUIF 2024, lecz także w Inwentarzu DALO 2024, podajemy dodatkową informację: *Kyryło Studynski* (ukr. *Кирило Студинський*, w DALO jako *Cyryl Studziński*).

³ Zob. [<https://sjp.pwn.pl/zasady/Transliteracja-i-transkrypcja-wspolczesnego-alfabetu-ukrainskiego;629710.html>] [dostęp online: 14.05.2023].

W bibliografii każdy inwentarz zachowuje odpowiedni zapis: w ALNUIF *Kyryło Studynski*, a w DALO *Cyryl Studziński*. Zależało nam na tym, aby pogodzić te dwa zapisy zgodnie z opisem na teźce osobowej.

3. Zapisywanie słowiańskich nazwisk i imion zawierających swoiste znaki łacińskie

Nazwisk słowiańskich, które zawierałyby swoiste znaki łacińskie, jest w niniejszej monografii niewiele. Nie zastosowaliśmy tych znaków w zapisie nazwisk w formie podstawowej, lecz używamy ich jedynie w zapisie wariantów nazwisk, ponieważ w takiej postaci występują dokumentach, np.

- 1) znaki diakrytyczne nad literami *à, è, ì* (*Koniř*, spr. 911; *Làska*, spr. 1142),
- 2) litery: *č, š, ž, ř* (*Koniř*, spr. 911; *Žatko* spr. 726; *Hanuš* spr. 365).

4. Zapisywanie niesłowiańskich nazwisk i imion

Nazwiska angielskie, francuskie, włoskie zapisywane są zgodnie z ortografią oryginału, np. *Lureau* (spr. 1134), *Singevin* (spr. 1713), *Souyris* (spr. 1840), *Irvine* (spr. 771), *Butler* (spr. 73). Z kolei imiona mogą być zapisane zgodnie z ortografią oryginału, np. *Francesco* (spr. 23), *Charles* (spr. 1713), lub w formie spolszczonej, np. *Kamil* (spr. 1840).

W przypadku nazwisk pochodzenia niemieckiego lub nazwisk Niemców czy Austriaków zastosowaliśmy dwojaki rodzaj zapisu. Nazwiska, których pisownia już dawno została spolszczona, podajemy w postaci tradycyjnej, np. *Pollak* zamiast *Pollack* (spr. 1534). Pozostałe zapisaliśmy zgodnie z ortografią oryginału, np. *Swibert Schiverek* (spr. 2115). Tak samo postąpiliśmy w przypadku imion: podajemy je w wersji spolszczonej lub w oryginale zgodnie z opisem na teźce osobowej.

Część IV. Odmiana nazw osobowych. Nazwiska i imiona ukraińskie

1. Nazwiska mężczyzn

1. Zakończenie nazwisk na *-ський* typu *Бачинський, Пачовський* zapisujemy przez *-ski* i odmieniamy tak jak nazwiska polskie, np.
Бачинський – *Baczynski, Baczynskiego, Baczynskiemu, o Baczynskim,*
Пачовський – *Paczowski, Paczowskiego, Paczowskiemu, o Paczowskim.*
2. Zakończenie nazwisk na *-цький* zapisujemy przez *-cki* i odmieniamy tak jak nazwiska polskie, np.
Слонецький – *Słonecki, Słoneckiego, Słoneckiemu, o Słoneckim,*
Свенціцький – *Swencicki, Swencickiego, Swencickiemu, o Swencickim.*

3. Nazwiska zakończone na *-ий (-iŭ)* (ale nie na *-ський, -цький*) otrzymują polskie zakończenia i odmieniane są tak jak nazwiska polskie przymiotnikowe, typu *Cichy, Żimny*, np.

Бережний – *Bereżny, Bereżnego, Bereżnemu, o Bereżnym,*

Храпливий – *Chrapływy, Chrapływego, Chrapływemu, o Chrapływym,*

Чорний – *Czorny, Czornego, Czornemu, o Czornym,*

ale

w tematach zakończonych na *-k, -g*, np.

Легкий – *Łehki, Łehkiego, Łehkiemu, o Łehkim,*

ale

Козій – *Kozij, Kozija, Kozijowi, z Kozijem, o Koziju,*

Шемлей – *Szemlej, Szemleja, Szemlejowi, Szemlejem, o Szemleju.*

4. Nazwiska z przyrostkiem *-ич* otrzymują polskie zakończenia *-ycz*, np.

Демкевич – *Demkewycz, Demkewycza, Demkewyczowi, Demkewyczem, o Demkewyczu.*

5. Nazwiska zakończone na *-ць, -сь, -зь, -нь, -ль* otrzymują polskie zakończenia *-ć, -ś, -ź, -ń, -ł*:

- a) zakończone na *-ць* typu:

Брагінець – *Brahineć, Brahincia, Brahinciowi, Brahinciem, o Brahinciu,*

Горобець – *Horobeć, Horobcia, Horobciowi, Horobciem, o Horobciu.*

Należy je odróżnić od nazwisk zakończonych na *-c*, np. *Дец* – *Dec, Deca, Decowi, Decem, o Decu.*

Ponadto w przypadkach zależnych może dojść do wymiany *e: ø*, np. *Horobeć, Horobcia* lub jej braku w nazwiskach jednosylabowych w mianowniku, np. *Dec*.

W nazwiskach dwusylabowych lub dłuższych, mających formę rzeczowników pospolitych, proponujemy stosowanie tej wymiany samogłoskowej.

- b) nazwiska zakończone na *-сь* typu:

Маркусь – *Markuś, Markusia, Markusiowi, Markusiem, o Markusiu.*

Należy je odróżnić od nazwisk zakończonych na *-s*, np. *Вус* – *Wus, Wusa, Wusowi, Wusem, o Wusie.*

- c) nazwiska zakończone na *-зь* typu:

Кармазь – *Karmaź, Karmazia, Karmaziowi, Karmaziem, o Karmaziu.*

Należy je odróżnić od nazwisk na *-z*, np. *Павуз* – *Pawuz, Pawuza, Pawuzowi, Pawuzem, o Pawuzie.*

- d) nazwiska zakończone na *-нь* typu:

Лень – *Leń, Lenia, Leniowi, Leniem, o Leniu.*

Należy je odróżnić od nazwisk zakończonych na *-n*, np. *Білкун – Bilkun, Bilkuna, Bilkunowi, Bilkunem, o Bilkunie*.

e) nazwiska zakończone na *-ль* typu:

Киналь – Kinal, Kinala, Kinalowi, Kinalem, o Kinalu.

Należy je odróżnić od nazwisk zakończonych na *-л*, np. *Чекал – Czekał, Czekała, Czekałowi, Czekałem, o Czekale*.

6. Nazwiska zakończone na *-дь, -ть* otrzymują zakończenie *-d', -t'* (' znak zmiękczenia)

Zapisujemy i odmieniamy jak:

Кудь – Kud', Kudia, Kudiem, o Kudiu,

Ликоть – Likot', Likotia, Likotiem, o Likotiu,

ale

Кость – Kost', Kostia, Kostiwowi, Kostiem, o Kostiu (nazwisko odmienne)

Следзь – Sledź, Sledzia, Sledziowi, Sledziem, o Sledziu.

7. Nazwiska z przyrostkiem *-ів* typu: *Яцїв, Леськів, Паньків* w mianowniku liczby pojedynczej mają postać *-iw*, a w przypadkach zależnych *-ow-*, np.

Яцків – Jackiw, Jackowa, Jackowowi, z Jackowem, o Jackowie,

Леськів – Leśkiw, Leśkowa, Leśkowowi, z Leśkowem, o Leśkowie,

Паньків – Pańkiw, Pańkowa, Pańkowowi, z Pańkowem, o Pańkowie.

8. Nazwiska na *-ов, -ев*, typu *Ковальов, Малаканов, Зайцев* odmieniają się jak rzeczowniki, np.

Ковальов – Kowalow, Kowalowa, Kowalowowi, Kowalowem, o Kowalowie,

Малаканов – Małakanow, Małakanowa, Małakanowowi, Małakanowem, o Małakanowie,

Зайцев – Zajcew, Zajcewa, Zajcewowi, Zajcewem, o Zajcewie.

9. Nazwiska zakończone na *-енко* typu: *Іванченко, Куценко* otrzymują zakończenie *-enko* i odmieniamy następująco:

Іванченко – Iwanczenko, Iwanczenki, Iwanczence, Iwanczenkę, Iwanczenką,

Куценко – Kucenko, Kucenki, Kucence, Kucenkę, Kucenką,

ale

jeżeli temat kończy się na literę *л*, np. *Коваленко*, zapisujemy jak *Kowalenko* i odmieniamy, zachowując ten temat: *Kowalenki, Kowalence, Kowalenkę, o Kowalence*.

10. Nazwiska zakończone na *-о* po spółgłosce miękkiej typu *Куцьо* lub twardej typu

Туркало

odmieniamy: *Kucio, Kucia, Kuciwowi, Kuciem, Kuciu; Turkało, Turkały, Turkale, Turkałę, Turkałą*.

11. Nazwiska jedno- i dwusylabowe mające postać identyczną z rzeczownikami pospolitymi typu: *Дуб, Kim, Козум* odmieniamy następująco:

Дуб – *Dub, Duba, Dubowi, Dubem, o Dubie,*

Kim – *Kit, Kita, Kitowi, Kitem, o Kicie,*

Козум – *Kohut, Kohuta, Kohutem, Kohucie.*

Nie stosujemy wymiany *e: ø* w nazwiskach jednosylabowych, m.in. ze względu na trudności w wymowie, i odmieniamy: *Лев* – *Łew, Łewa, Łewowi, Łewem, o Łewie.*

2. Nazwiska kobiet

1. Nazwiska zakończone na *-ська* typu *Саганська* zapisujemy przez *-ska* i odmieniamy tak jak nazwiska polskie, np.

Саганська – *Sahanska, Sahanskiej, Sahanska.*

2. Nazwiska zakończone na *-цька* typu *Рудницька* zapisujemy przez *-cka* i odmieniamy tak jak nazwisko polskie, np.

Рудницька – *Rudnycka, Rudnyckiej, Rudnycka.*

3. Nazwiska zakończone na *-a*:

- a) (ale nie na *-ська, -цька*) typu *Гладка*

otrzymują polskie zakończenia i odmieniają się tak jak nazwiska polskie pochodzące od przymiotników zakończonych na *-a*, np. *Сіха, Зимна*:

Гладка – *Hładka, Hładkiej, Hładka,*

- b) z przyrostkiem *-owa* typu *Бакова* odmieniamy przez dodanie końcówek przymiotnikowych, np.

Бакова – *Bakowa, Bakowej, Bakowa.*

4. Nieodmienne pozostają nazwiska żeńskie na:

- a) *-ич* otrzymują zakończenia *-ycz*, np. *Габрусевич* – *Habrusewycz,*

- b) *-ів*, np. *Гаврилів* – *Hawryliw,*

- c) *-енко*, np. *Костенко* – *Kostenko,*

- d) *-о* po spółgłosce miękkiej, np. *Іваньо* – *Iwanió,*

- e) *-ій*, np. *Скриній* – *Skrypij,*

- f) jedno- i dwusylabowe mające postać identyczną z rzeczownikami pospolitymi, np. *Дуб* – *Dub, Козум* – *Kohut,*

- g) z *e* ruchomych, np. *Бодек* – *Bodek,*

- h) *-ць* otrzymuje polskie zakończenie *-ć*, np. *Біць* – *Bić.*

Analogicznie do form męskich należy je odróżnić od nazwisk na *-c*, np. *Мриц* – *Mryc.*

3. Imiona

Przyjęto zasadę o niestosowaniu polskich odpowiedników dla imion ukraińskich i rosyjskich, jeżeli nawet te odpowiedniki istnieją. Tak jak w przypadku nazwisk zastosowano zasady transkrypcji imion ukraińskich i rosyjskich zgodne z wytycznymi podanymi w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN* pod red. E. Polańskiego.

3.1. Imiona męskie

1. Imiona zakończone na spółgłoskę twardą, np.

Леонід – *Leonid, Leonida, Leonidowi, Leonidem, o Leonidzie,*
Олександр – *Oleksandr, Oleksandra, Oleksandrowi, Oleksandrem, o Oleksandrze,*
Степан – *Stepan, Stepana, Stepanowi, Stepanem, o Stepanie,*
Гліб – *Hlib, Hliba, Hlibowi, Hlibem, o Hlibie,*
 ale

imiona mające w mianowniku liczby pojedynczej postać *-i*. W przypadkach zależnych dochodzi do wymiany *i* : *o*, np.

Антін – *Antin, Antona, Antonowi, Antonem, o Antonie,*
Прокіп – *Prokip, Prokora, Prokopowi, Prokopem, o Prokopie,*
Федір – *Fedir, Fedora, Fedorowi, Fedorem, o Fedorze.*

2. Imiona zakończone głoską miękką lub zmiękczoneą typu *Андрій, Амвросій, Вінкентій, Василій, Юрій, Василь, Гриць* odmieniamy:

Андрій – *Andrij, Andrija, Andrijowi, Andrijem, o Andriju,*
Василь – *Wasył, Wasyła, Wasyłowi, Wasyłem, o Wasyłu,*
Гриць – *Hryć, Hrycia, Hryciowi, Hryciem, o Hryciu,*
 ale

analogicznie do zapisu nazwisk:

Кость – *Kost', Kostia, Kostiw, Kostiem, o Kostiu.*

3. Odmieniamy imiona zakończone na *-o*:

- a) po spółgłosce twardej, np. *Михайло, Петро, Дмитро*

Михайло – *Mychajło, Mychajła, Mychajłowi, Mychajłem, o Mychajle,*
Петро – *Petro, Petra, Petrowi, Petrem, o Petrze,*

- b) po spółgłosce twardej *-k*, np.

Ілько – *Ilko, Ilka, Ilkowi, Ilkiem, o Ilce,*
Василько – *Wasyłko, Wasyłka, Wasyłkowi, Wasyłkiem, o Wasyłce.*

4. Odmieniamy imiona zakończone na *-a*:

- a) po spółgłosce twardej, np. *Олекса, Микола*, odmieniamy według wzorca rzeczownikowego żeńskiego twar-dotematowego na *-a*:

*Олекса – Oleksa, Oleksy, Oleksie, Oleksę, Oleksą,
Микола – Mykoła, Mykoły, Mykole, Mykołę, Mykołą,*

- b) po spółgłosce *-l* odmieniamy według wzorca rzeczownikowego żeńskiego miękkotematowego, np.

Ілля – Illia, Illii, Illię, Illią.

3.2. Imiona żeńskie

1. Odmieniamy imiona zakończone na:

- a) *-a*, np. *Мальвина, Катерина, Ирина, Таїса,*
Мальвина – Malwyna, Malwuny, Malwynie, Malwunę, Malwuną,
- b) *-я*, np. *Марія, Пелагія, Степанія, Надія, Наталія, Габріеля*
Марія – Marija, Mariji, Mariję, Mariją.

2. Imiona zakończone na spółgłoskę np. *Любов* nie odmieniają się.

